

Кралицата Ранија од Јордан

Нејзиното Височество Кралицата Ранија Ал Абдулах од Јордан е интернационален застапник за универзално образование и воспитување. Убедена дека образованието е клуч за спречување на сиромаштијата, Нејзиното Височество се залага за поголемо инвестирање во образованието на женската популација. Таа најмногу се фокусира кон креирањето на можности и поттикнувањето на иновативни јавни приватни партнерства за да се зголеми пристапот и квалитетот во училиштата. Во март 2008 г., Кралицата Ранија покренала иницијатива за реновирање на барем 500 од најраспаднатите државни училишта во Јордан за да обезбеди на сите млади граѓани на Јордан да посетуваат настава во светли, заштитени и добро опремени училници и спортски игралишта.

Маха од планините

Краток расказ од Нејзиното Височество Кралицата Ранија Ал Абдулах (Дејствието во расказот се одвива некаде во Средниот Исток.)

Момчињата фрлаа камења кон неа, со викање и потсмев.

„Ти немаш морал!“

Уште само неколку чекори и таа ќе стигне дома.

„Ти немаш срам!“

Маха се обидуваше да не пушти ни солза од навредите кои ја пецкаа повеќе отколку фрлените камења. Конечно! Ете ја малечката глинена куќа на нејзините родители. Откако набрзина влезе, со задоволство ја затвори вратата зад себе. Надвор момчињата продолжија со нивното подбивање. „Маха, ха, ха! На девојчињата не им е местото во училиште.“ Некој од нив фрли голем камен кој силно тропна на вратата.

Сите се смееја гласно и отрчаа. Маха воздивна. Тоа беше само првиот ден. Замислете кога ќе ја видеа да ги носи нејзините книги. Замислете си кога таа всушност замина од селото пеш накај училиштето. „Тие ќе ме чекаат. Тие сигурно ќе фрлаат уште повеќе камења и бог знае што друго. Но да одам на училиште е моја одлука. И нема да им дозволам да ме уплашат.“

Маха се втурна во својот кревет и длабоко воздивна. Денес барем е петок. Нема потреба да се шие и да се везе. Се подвитка, обидувајќи се да се одмори. Последните неколку месеци беа доста исцрпувачки. Кавги со татка си и исмејување од браќата. Сега на сето тоа дури и момчињата од другото село почнаа. Се чинеше како сите да беа против нејзе.

Сите освен мајка \$. Фала му на господата што ја имаше мајка си и нејзините утешителни прегратки. Мајка \$ никогаш не одела во училиште, но ја поддржуваше Маха и му велеше на мажот дека и ќерката заслужува шанса за образование. „Маха, зошто не се откажеш?“ мрмореше татко \$ за време на вечерата. „Зошто ти се сиве овие бесмислици да одиш во училиште? Знаеш дека не можеме да си дозволиме.“ „ Да, тато, но...“

„Па тогаш зошто не прекинеш? Толку многу пари се истрошија за твоите браќа. Само еден од седум продолжи да учи. Само еден! Ќе можевме да си купиме повеќе месо. Или дури и подобро, плуг. Или ќе ја поправевме чешмата.“

„Но тато, молеше таа, можам да работам ноќе. Сè уште ќе продавам од моите везови. И замисли само, кога ќе знам да читам, ќе заработувам повеќе пари! И ќе помагам околу семејството. Те молам, тато. Ветувам, ветувам.“

Татко \$ ги затвори очите со уморен изглед. Неговото исушено лице под сивата коса беше издолжено и темно. „ Добро, Маха“ - рече тој со воздишка. „Но ќе мораш да изнајдеш начин сама да платиш. Јас нема да можам да ти давам пари за книги...“ Маха се подаде преку масата и го прегрна со тенките раце. „Ти благодарам,

татко.“ И го пикна лицето во неговиот врат. „ Ти благодарам многу. Ветувам дека ќе направам да се гордееш со мене.“

„Доста е,“ рече. Но и покрај тоа, тој цврсто ја прегрна и таа него. Гласините дека Маха ќе оди во училиште брзо се раширија низ селото. И тоа не многу долго пред да започне шепотењето зад нејзиниот грб по улица. Луѓето ја покажуваа со прст, зјапаа во нејзе и ја исмејуваа. Еден човек дури испрска со вода по патеката каде што се движеше таа. „Маха, ха, ха!, момците од селото се потсмеваа. Девојчињата не треба да одат на училиште“.

Ноќта пред нејзиниот прв школски ден Маха \$ помагаше на мајка си околу вечерата. „Мамо, не разбирам, рече таа тажно. Што има лошо во тоа да се оди на училиште?“ Мајка \$ нежно ја фати за рака. „Не е проблемот во тебе, мила моја. Туку... луѓето мислат дека не е добро едно девојче да оди во училиште.“ Маха се намурти. „Зошто да не?“

„Тие мислат дека треба да останеш дома за да помагаш, а не да се занимаваш со училиште. Знаеш, јас никогаш не научив да читам. А ниту пак твоите тетки, ни баба ти.“ „ Но мамо, тоа нема никаква смисла. Зошто ме спречуваат мене да се образовам?“ Мајка \$ се помести. „Па луѓето, исто така, мислат, пуштајќи ја раката на Маха, ... тие мислат дека е нечесно за девојче да се движи само. Опасно е, го знаеш тоа. Којзнае што би можело да ти се случи. Училиштето е на еден час пешачење од тука.“

Мајка \$ веќе имаше загрижувачки поглед. „Но мамо, ќе бидам внимателна. Знаеш дека ќе бидам. Не ми е гајле што велат другите. Едвај чекам да отидам на училиште. Едвај чекам да научам да пишувам и да читам. Сакам да бидам учителка. И еден ден, мамо, ќе те научам и тебе да читаш! Каж ми, што мислиш за ова?“ Очите на мајка \$ се исполнија со солзи. „Мислам дека прво треба да завршиме со вечерата.“ Таа ги подаде рацете. „Сега прегрни ме, мила моја.“

Сезоната заврши. Летото заврши; дождовите што наидуваа ги излечија раните. Ладните ноќи се вратија повторно. Наредниот ден започнуваше новата училишна година. А Маха учеше. Си водеше и

дневник. Му ги читаше насловите од весниците на татко \$. Ја научи помалата сестра да ги изброи прстите на нозете и на рацете. Очите многу често ја болеа поради тоа што долго време пишуваше училишна работа, домашна, а и шиеше. Но колку повеќе работеше, толку подобро се чувствуваше. Колку повеќе учеше, толку повеќе сакаше да дознава.

Сепак, не беше лесно. Се плашеше само од патот до училиштето, бидејќи заминуваше во 6 наутро. Траеше еден час или повеќе. Ниту еден од пустинските патишта не беше поплочен. Кога ќе пристигнеш таму, нејзините нозе беа потонати во прашина. Но тоа не беше најстрашното. Првиот ден ниту еден што го сретна не \$ прозборе. Сега навредите беа немилосрдни. Селаните се обидуваа да ја засрамат. „Како можеш да му го правиш тоа на твоето семејство? Училиштето не е место за девојчиња!“ Пакосните подбивања \$ правеа ехо во ушите. „Маха, ха ха! На девојчињата не им е местото во училиште!“, долго потоа \$ сунеше тоа во ушите откако ќе се вратеше дома. Седна на креветот, го навлече ќебето околу рамењата, обидувајќи се да се сконцентрира на книгата. Оеднаш вратата се затвори со трескање. Тоа беше татко \$ и тоа лут. Мајка \$ веднаш дојде. „Што е проблемот, миличок?“ Таткото почна нервозно да тропа со нозете. „Што е проблемот? Што е проблемот? Таа е проблемот!“, викаше покажувајќи со прстот накај Маха која веднаш дотрча од својата соба, с# уште со книгата во раце. „Не можам ни чекор да направам низ селово без некој да ме праша или пак да ми спомне за ќерка ми и за срамот којшто таа го носи во фамилијата. Жените зборуваат. Мажите зборуваат, исто така. И старците од селото зборуваат. Денеска дојдоа да ми кажат дека не се сложуваат со тоа Маха да оди сама во училиште. Како јас тоа да не го знам тоа! Ништо друго не кажале откако започна оваа лудост со одењето на училиште. Таа носи срам на целото село, велат. Не можеме да живееме во таков срам. Никој не сака да тргува со мене повеќе. Како да сме одделени од сопствената заедница.“ Нејзиниот глас го снема. „Маха, знам што ти кажав, но нема веќе да одиш во училиште.“ „Но тато!“

Татко \$ имаше пробано да ја спречи и претходно, уште пред селаните да почнат да се жалат. Некогаш наутро тој ќе \$ речеше да остане дома тој ден и таа ќе се согласеше и ќе останеше да помага во кујната сè додека татко \$ не отидеше на работа, така што веднаш откако тој ќе заминеше, таа со трчање преку ридовите стигаше на училиште. Но овојпат знаеше дека е поинаку.

„Но Маха, нема место за девојчиња во училиштето. Тоа е мојот последен збор“, рече тој. Потоа со раката удри врз масата. „Сега, каде ми е вечерата?“ Животот на Маха стана ист како и порано.

Момчињата сè уште ја покажуваа со прст. Потсмевањата сè уште ги имаше. Таа се преправаше дека не ги слуша. Всушност, тешко веројатно дека и воопшто \$ беше гајле. Се чувствувааше толку мала и ништожна како парченцата ткаенина на кои везеше. Продаде сè што можеше од нејзините везови на другите жени во селото. „

„Добар ден. Може ли да ми кажете каде живее Маха? Дали имате можеби ќерка со тоа име?“ Ниту Маха, ниту пак татко \$, кој ја отвори вратата, не знаеја што да \$ кажат на високата жена која стоеше пред нив. Како што беше редот таткото ја покани гостинката да влезе и покажа кон подното перниче. Мајката понуди сладок чај. Во нејзините очи тие забележаа одраз на години поминати во наука и го слушаа звукот на градот во нејзиниот глас.

„Доаѓам од главниот град. Дојдов да ја видам Маха.“ „Мене?“, истапи Маха. „Зошто би сакале да ме видите мене? Од каде знаете која сум?“

„Мило ми е што конечно се запознаваме Маха. Јас сум чула многу за тебе. Ми кажаа дека си една од најдобрите ученици што училиштето „Ал Исра“ некогаш ги имало.“ Жената држеше во рацете мала чанта од ткаенина. „Донесов нешто за тебе. Ајде земи ја!“ И ја подаде чантата на Маха која стоеше со изненадени раце. Маха не беше свикнала на вакво внимание. Децата од селото едвај \$ зборуваа сега. Колебливо се подаде кон чантата. Имаше нешто тврдо и нешто меко најдолу во чантата. Опипуваше со прстите по краевите за да препознае што е. Тоа беше пенкало. Нејзиното прво пенкало. Таа го зеде пенкалото во рака, погледна со отсјај во очите

кон татко си, а потоа срамежливо кон жената. „Дали сте сигурна дека ова е за мене?“ „Да, ќе ти треба,“ се насмевна таа. „Но зошто?“ „Те барав со месеци, Маха од планините! После сè, зошто да не? Девојче од мало село, одејќи сама на училиште низ планините? О да, Маха, твоето име е добро познато, дури и во главниот град!“ Маха се зацрвени.

„Немој да се срамиш. Твоето име е познато од многу добри причини. Маха од планините, твоето име стои како одраз на храброст, одлучност и успех! Слушавме како секој ден поминуваш милји, и покрај тоа што не ти било дозволено и како си се снаоѓала по патот, назад до дома ноќе и како си била најдобрата во класот. Твојата наставничка беше толку горда на твојот прогрес. Мислеше дека имаш премногу потенцијал. Кога престана да доаѓаш таа ги прашуваше сите каде си; те бараше насекаде. Нејзиното барање, твојата приказна, сето тоа стигна дури до градот.“

„Навистина?“, рече Маха.

„Да. Тоа стигна дури до нашата организација. Ние работиме со мајки и со ќерки. Им даваме мали заеми за да им помогнеме да започнат свој бизнис... заеми за што било, ако им треба. И Маха, мислиме дека она што ти треба тебе е да продолжиш да одиш на училиште.“

„Како ќе \$ помогнете?“, праша мајката на Маха, ставајќи ја раката на нејзиното рамо. „Па ако се сложувате, секое утро една од нас ќе доаѓа пред вашата врата и ќе ја носи Маха на училиште. А секое попладне некој ќе биде со нејзе за да ја врати дома.“ Жената се заврте кон Маха. „Ќе бидеш на сигурно, нема да одиш пеш.“ Се насмевна. „Како ти се чини?“

Маха не можеше да си поверува на ушите. Градот беше толку далеку. Би требале саати за жената да дојде во нејзиното село, па и пешачењето, исто така. Маха стоеше со отворена уста, но нејзините очи се радуваа. Го приближи нејзиното ново пенкало до градите. „Сигурна ли сте? Навистина? Секој ден?“

„Се разбира дека сум сигурна! Девојките имаат право на образование како и сите други. Зошто момчињата да бидат единствени во училиште? Тоа е добро за сите. Штом ќе отидеш на

училиште, ќе можеш да му помагаш на семејството; ќе помогнеш и селото да се зајакне. Но одењето на училиште ќе ти даде и право на глас! Мислење кое луѓето ќе го слушаат.“ Жената погледна во нејзините очи.

„Го сакаш ли тоа? Сакаш ли придружба за до училиште?“

Маха погледна во татко \$ кој гледаше низ прозорецот молчаливо.

„Татко ми треба да реши. Ако тој ми дозволи, ќе одам.“ Отпрвин татко \$ ништо не кажа. Потоа бавно, со размислување се заврте.

„Никој не може да ми каже дека ја сакам ќерка ми помалку од синовите. Да, мојата Маха може да се врати во училиште. Ако е во сигурни раце, може да оди.“

Вратата затропа повторно. Таткото стана за да отвори и виде дека на прагот беа сите млади девојки од селото.

„Навистина? Ќе оди на училиште?“, прашуваа.

Една од поголемите истапи.

„Се извинуваме, рече, не сакавме да прислушкуваме, но ја видовме жената како доаѓа во селото, прашувајќи за Маха и бевме љубопитни. Но точно е нели? Маха ќе оди во училиште?“

„Да, ќе оди“, одговори тој.

Девојчињата весело ја отпоздравиле, а момчињата седеа отспротива шокирани. После многуте честитки на вратата на Маха, тие истрчаа назад кај своите родители. Следниот ден Маха излезе надвор со својата чанта и ново пенкало за да види дали нејзината придружба за на училиште е тука. Тоа беше една љубезна фина, дама од градот. Другите девојчиња ги убедуваа своите татковци да почнат да одат и тие заедно со нејзе во училиште.

Маха не можеше да се воздржи, а да не се насмее од срце. Додека момчињата ја гледаа зачудено, девојчињата од селото \$ завидуваа на нејзиниот прв ден во училиште. Од тој момент и тие сите потајно сакаа да одат. Но имаа храброст да го кажат тоа на своите семејства откако жената од градот вети дека ќе ја придружува Маха. Три дена подоцна рано наутро како што набрзина ја дедеше леб за доручек, пред да застане на училиште, некаква врева \$ го одвлече

вниманието. Таа ја отвори вратата и виде толпа поголема од нејзното село како ја чека надвор.

Имаше автомобили, светла, кабли, камери и толпа од лица кои никогаш не ги беше видела претходно. Одеднаш тие сите се завртеа заедно со камерите накај нејзе. Таа се стаписа, но веднаш ја виде жената од градот како доаѓа накај нејзе.

„Маха, Маха, ти се верува ли? Ти чу ли?“ Но Маха не беше чула ништо.

„Маха, тие слушнаа за тебе. Твојата приказна стигна до некои многу важни луѓе! Потоа му беше кажано и на Министерот за образование. И сега...“

Жената не можеше да диши од возбуда.

„И сега... претседателот е тука!“

Маха се зацрвени од камерите и светлата кои беа насочени накај нејзе. „Ти кажав дека твоето име пропатува надалеку“, шепотеше жената. Уште пред да сфати што сака да \$ каже жената, еден човек \$ пружи рака.

„Значи ти си таа Маха од планините? Девојчето кое се бореше за да оди во училиште. Она девојче што го воодушеви целото село.“

Тој не чекаше одговор.

„Маха, твојата храброст и одлучност особено ме воодушевија и сакам ти да ми помогнеш да вклучиме што повеќе девојчиња во училиште.“

Тој се наведна кон нејзе. „Ќе ми помогнеш ли?“ Маха погледна кон девојките наоколу кои го слушнаа прашањето. Нивните очи беа широко отворени и нивните глави климаа со задоволство. Микрофоните ја снимаа тишината во исчекување како што чекаа на нејзината одлука.

Со тивок глас кажа: „Да, се разбира.“

Девојките врискаа од радост.

„Не сакам да задоцниш за на час, Маха. Што мислиш за тоа да ве одвезам тебе и твоите пријателки до училиште? Може да разговараме по пат натаму.“ Маха се насмевна. Подавајќи \$ ја чантата во раце, мајка \$ ја прегрна и ја бакна на челото.

Претседателот им магна на сите, а камерите ги снимаја сите девојчиња како се качуваат во автомобилот. Како што се оддалечуваа во височините се слушаше: „Маха, ураа! Девојчињата одат на училиште!“

Крај